

Algemene Beschouwingen Kadernota 2025-2028

Voorzitter,

Ik zal mijn beschouwingen geven per programmaonderdeel, maar het verleden is de profeet van de toekomst, dus ik zal daarin ook af en toe terugblikken:

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid

Met de vondst van chemicaliën en een drugsclub heeft drugscriminaliteit zich gevestigd in Olst-Wijhe. Het mag niet zo zijn dat de gemeente, en daarmee de inwoners, opdraait voor saneringskosten, dat is een verantwoordelijkheid van de eigenaar. Na onze aangenomen motie over preventie en voorkomen van drugscriminaliteit hopen wij van de portefeuillehouder te vernemen of en wanneer hiervan effecten zijn te zien.

De bijdrage aan de veiligheidsregio is fors gestegen en dat geldt voor meer gemeenschappelijke regelingen, waar onze gemeenteraad en college ook al kritisch op is geweest. Gezien onze financiële positie zijn de grenzen aan hetgeen wij kunnen ophoesten feitelijk al bereikt. We zijn een relatief kleine gemeente, des te belangrijker om onze kritische stem bij de verbonden partijen duidelijk te laten horen.

Participatie bestaat in Olst-Wijhe niet enkel op papier, denk aan het kerkplein in Olst, CPO-bouwen op de Boskamp, het fietsplan in Olst, het nog uit te voeren fietsplan in Wijhe, 'pijlers voor de toekomst', etc. Mooie resultaten, maar participatie kent naast de start ook een finish. En als de finish maar niet in zicht komt of men bewandelt niet de afgesproken wegen, dan moeten we ook niet schromen om voortijdig af te vlaggen, zoals het college en raad heeft gedaan bij de Noordmanshoek, immers zonder trappen vallen de meeste fietsen om.

Leefomgeving

Het waterschap is misschien goed in het versterken van dijken, maar begrip voor zorgen van inwoners en ondernemers omdat (delen van een) tuin, vijver, kolk of honderden bomen worden geslachtofferd, dat is een brug, of een dijk te ver. Dat de provincie, Rijkswaterstaat en het waterschap over de hoofden van de inwoners een wedstrijdje 'verplassen' doen, schaadt het vertrouwen in de overheid. Daarentegen complimenteren wij het college dat de gemeente hier een actieve interveniërende rol in neemt, waardoor inwoners en ondernemers zich in ieder geval gesteund voelen.

En over het schaden van vertrouwen gesproken, de provincie heeft plotsklaps de regie voor wat betreft groene energie overgenomen. Met als gevolg onzekerheid over zonneparken en windmolens. Wat Gemeentebelangen betreft zou het de provincie sieren als op zijn minst de door de gemeente gemaakte kosten zouden worden voldaan, brengt het college dit op tafel tijdens het bestuurlijk overleg met de provincie?

Opnieuw kampioen van Overijssel, nu voor het aantrekken van nieuwe inwoners. Weliswaar gunnen we het iedereen om hier te genieten van het fijne plattelandleven en heten we nieuwe inwoners van harte welkom, maar laten we daarmee niet onze eigen inwoners uit het oog verliezen. Immers een waardig kampioen is ook bereid zich ongemakkelijk te voelen!

Ik herhaal dat eigenzinnig ook juist gelezen moet worden als dat wij bouwen voor ónze inwoners en zo nodig met een traditioneel karakter. Eigenzinnig is ook de motie woningsplitsing van Gemeentebelangen waarmee we zorgen dat relatief eenvoudig extra woningen worden toegevoegd. Natuurlijk moeten we doorgaan met woningbouw, inclusief betaalbare woningen, maar Gemeentebelangen wil sturen op een kostenneutrale grondexploitatie en dat zou bijvoorbeeld mogelijk zijn door grondgebonden sociale huurwoningen minder vanzelfsprekend te maken, is dit wat de portefeuillehouder betreft werkbaar? Voordat wij besluiten hierover een motie in te dienen, wensen wij graag, via de agendacommissie, een beeldvormend overleg om vooral inzicht te krijgen in het uiteindelijke resultaat van een grondexploitatie en knoppen waaraan we eventueel kunnen draaien.

De ontwikkelingen op het platteland, en dan met name de veranderingen bij boeren, of ze nu stoppen of juist doorgaan, zijn vanuit onze gemeente slechts beperkt te sturen. Laten we daarom met de ontwikkeling van de sociale toekomstvisie de ruimte die we hebben optimaal benutten om onze boeren in hun proces te ondersteunen.

Samenleving

De kindcentra bezorgen het college en de raad financiële kopzorgen, ook Gemeentebelangen is terecht kritisch geweest, vooral in de onderbouwing. Desalniettemin zijn we blij dat waarschijnlijk in dit najaar in Olst de schop de grond in gaat en Wijhe een jaar later volgt, immers goed onderwijs begint in een goed gebouw. Vooral in Wijhe komt het voor dat ouders hun kinderen nu over verschillende basisscholen in hun dorp verspreid zien, een zeer ongemakkelijke situatie.

De motie van Gemeentebelangen om met een evenementenloket de vergunningaanvraag te versimpelen en proactief mee te denken, het toegezegde onderzoek naar meerjarige vergunningen en de vervallen vergunningplicht voor kleine evenementen, dragen bij aan een sociale samenleving. Feesten en evenementen zijn onderdeel van de dorpscultuur, het is aan de gemeente om inwoners uit te dagen om hierin een actieve rol te gaan en blijven nemen.

Volgende week is er een beeldvormend overleg over de sociale toekomstvisie, een visie die niet los gezien kan worden van de te ontwikkelen omgevingsvisie. Goed om breed te kijken naar de samenhang van een prettige woonomgeving, participatie, sociale cohesie, zorg voor kwetsbare inwoners, onderwijs, veiligheid, etc.

Onze dienstverlening in het voorliggend veld ziet er goed uit, we doen de goede dingen. We vinden het belangrijk om te weten dat gemeenschapsgeld/budget optimaal worden ingezet, daarvoor hebben we eerder gevraagd om inzicht, gezien onze financiële positie doen we dat nu wat duidelijker. Zonder een goed beeld van de resultaten kunnen we niet de juiste keuzes maken, of dat nu meer of minder budget betekent. Wat ons betreft zou de raad aan de vers geïnstalleerde rekenkamer mogen voorstellen om een onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het voorliggend veld in Olst-Wijhe.

Financiën

De gemeente Olst-Wijhe heeft voor 2025 een gat van een miljoen dicht te lopen en dat met name omdat we te weinig geld uit Den Haag krijgen voor onze wettelijke taken. Voorzitter u kunt er van op aan dat ik vanaf morgen, na de installatie van het nieuwe kabinet, wacht op een toezegging van het kabinet dat de problemen van onze en nog 200 andere gemeenten worden opgelost, kortom dat wordt veel 'Kabinetflixen'.

Voor Gemeentebelangen is preventief toezicht door de provincie geen optie, de leefbaarheid en toekomst van de gemeente zal hiermee zwaar onder druk komen. Maar wat dan? Moet de bibliotheek of het zwembad dicht? De publieksbalies minder open? Stoppen met participatie? Voorzitter, u begrijpt dat wij het onacceptabel vinden dat onze inwoners de dupe worden van falend Haags beleid. En daarom kan het ook niet zo zijn dat we de OZB extra gaan verhogen, niet alleen omdat we al jaren één van de duurste gemeenten van Overijssel zijn, maar omdat we hiermee veel mensen zouden treffen die al op de kleintjes moeten letten.

Een aantal leges zijn op dit moment niet kostendekkend, wat Gemeentebelangen betreft moet hier een grotere stap in gezet worden om het kostendekkend te maken, waarbij kleine (ver)bouwprojecten worden ontzien.

De Loswal in Wijhe is een zeer geliefde plek en de waardering van de sta- en ligplaatsen is gemiddeld 4,5 van de 5 sterren, dus is het niet meer dan logisch dat lig- en stagelden naar marktconforme waarden worden opgetrokken. Hiervoor dienen wij dan ook een motie in. Van het college zouden wij ook graag vernemen of de horeca-exploitant aan de Loswal ook een marktconforme prijs betaald voor de ligplek en het terras.

Als we financiële offers buiten het gemeentehuis vragen, dan mag verwacht worden dat ook de hand in eigen boezem gestoken wordt door de externe inhuur van personeel en bureaus stevig te verminderen en beter te monitoren. Dit past dan weer prima bij de in onze ogen juiste keuze van netwerk gemeente, immers we hoeven niet opnieuw of alleen het wiel uit te vinden.

Wat Gemeentebelangen betreft is het legitiem om structurele kosten te dekken uit de algemene reserve wanneer het budget incidenteel gekort is of er zicht is op een structurele oplossing.

Voorzitter, ik rond af.

De gemeente is goed op dreef, veel thema's uit het bestuursakkoord zijn of worden uitgevoerd, we staan in veel positieve lijstjes bovenaan.

En toch hangt er een gitzwarte schaduw over Olst-Wijhe, simpelweg omdat Den Haag tot op heden selectief doof is en de portemonnee dichthoudt. Leg dan eens onze inwoners uit dat bijvoorbeeld een verbouwing van het Binnenhof minstens 2 miljard gaat kosten maar de eigen inwoners van 200 gemeenten, waaronder Olst-Wijhe in de kou worden gezet! Misschien moeten we in de toekomst als statement, maar eens gemeentelijk ongehoorzaam worden, door taken te weigeren!

Voorzitter, de toekomst zag er in het verleden mooier uit, maar laten we de hoop niet opgeven en onze uiterste best doen om weer uit te kunnen kijken naar een mooie toekomst!

Geachte raadscollega's, burgemeester en wethouders ,

Ruim twee jaar zijn wij als raad onderweg en vandaag presenteren wij onze algemene beschouwingen. De RSA als leidraad en daaronder het bestuursakkoord. Deze bieden wat het CDA betreft de ruimte en de kaders om samen de oplossingen aan te dragen. We hebben immers een gemeenschappelijk doel. Bijdragen aan een leefbare gemeenschap. Of zoals we vaak zeggen: wij zijn er voor onze inwoners. Dat dit niet altijd even makkelijk is, hebben wij afgelopen jaar ook ervaren. Toch zal dit voor de CDA-fractie de inzet blijven. Wij zijn niet bang voor stevige discussies. Dat hoort bij de politiek. Met argumenten en wederzijds respect dragen deze bij aan een goede besluitvorming.

Vorig jaar vroeg ik: wat merken we van deze samenwerking? Dit jaar is een jaar van bijstellen van onze wensen. De koers moet verlegd worden, ambities bijgesteld. Is er in deze nieuwe situatie voldoende vertrouwen en geloof, wij in elkaar, om SAMEN deze nieuwe bruggen te bouwen? Of constateren dat de verhoudingen veranderd zijn? Op dat SAMEN hameren wij. Juist nu, omdat we te maken hebben met financieel moeilijke tijden en daardoor lastige beslissingen moeten nemen. Dit samen en in samenwerking oplossen, kan bijdragen aan de kwaliteit van het beleid. Daarom deze oproep.

In deze financieel onzekere tijd, ziet de begroting er niet rooskleurig uit. Veel geld gaat op aan autonome posten en bij veel posten is het de vraag of het rijk zijn bijdrage echt gaat leveren. Inflatie, armoede, energiecrisis, toeslagenaffaire, oorlog. Voor veel mensen brengt dit sociale eenzaamheid en armoede. Mensen hebben recht op bestaanszekerheid. Maar wat verstaan we er onder? Het op orde zijn van de basisvoorwaarden om te kunnen bestaan:

- werk of inkomen;
- dak boven je hoofd, passend en betaalbaar;
- veilige en prettige omgeving;
- faciliteiten, zoals scholen;
- voldoende medisch zorg op alle gebied (mentaal, lichamelijk).

In de afgelopen jaren is onze samenleving verhard. Dat uit zich in de na de Tweede Kamerverkiezingen ook in landelijke politieke standpunten over een tal van onderwerpen. Voor een deel van onze inwoners is dit vooral bijzonder pijnlijk. Mensen die hier als vluchteling zijn gekomen en inmiddels behoren tot onze inwoners, vaak inclusief het Nederlanderschap. Zij maken zich zorgen en vragen zich af of er in de toekomst hier nog wel plek voor hen is. Het CDA prijst zich gelukkig dat de hele raad zich meerdere keren heeft uitgesproken voor een inclusieve samenleving. Als steun vooral voor deze nieuwe inwoners pleit het CDA dat wij als raad in woord en daad, beleid en uitvoering naar iedereen de warmte uitstralen dat zij er bij horen. Dat zij volledig deel uitmaken van onze gemeenschap met ruimte voor ieders eigenheid. Ook vindt het CDA dat wij onze hand uit moeten steken naar de groep mensen met een beperking die nu vaak nog aan de zijlijn staan. Binnen onze gemeente hebben wij mooie voorbeelden hoe het wel kan, maar een extra accent voor wie nog niet geholpen zijn juichen wij toe.

Wij moeten zorgen dat de hoofdlijnen van ons beleid overeind blijven. Met name de preventieve zaken, voorkomen later hogere kosten. Denk verder aan sociaal domein, het voorliggend veld, de verduurzaming. De omgevingsvisie met focus op wonen, sociale cohesie, ontmoetingsplekken en leefbare kernen met de nodig voorzieningen. Veel onderwerpen, maar wel alle onze gemeenschappelijke hoofdlijnen. Het CDA wil dat de raad nu actief betrokken wordt om mee te denken, kaders te stellen en bij te sturen, en niet achteraf. Omdat het om ingrijpende aanpassingen kan gaan.

Voorbeeld: kijk naar de Boskamp, de ontwikkelingen omtrent wonen, de gebiedsagenda en het creëren van woonsituaties voor inwoners die willen blijven wonen op de Boskamp en op leeftijd zijn. Wesepe is met het voorzieningshart ook een goed voorbeeld, dit plan is in ontwikkeling.

Het punt van de maatschappelijke voorzieningen, het voorliggend veld ingrepen, is ook een heikel punt. Wij als CDA vinden al vanaf de vorige raadsperiode dat maatschappelijke gevolgen niet de oorzaak mogen zijn van bezuinigen op efficiëntie en ingrijpen met kortingen op de organisaties in het voorliggend veld. Geen verdere bezuinigingen. Niemand kan een plan steunen waar mensen onder lijden als je de belangen van onze inwoners voor ogen hebt.

Opmerkingen bij enkele bij onderwerpen:

Onze voornemens om veel te bouwen voor onze inwoners komen nu van de grond. Inbrei-locaties en het flexwonen hebben nu vorm gekregen. Naast bouwen kijken wij als CDA kritisch naar het vraagstuk, bouwen en landschappelijke inpassing. Wij zijn trots op ons buitengebied, onze landbouw en onze agrariërs, zijn er manieren om creatief om te gaan met ons buiten gebied? Door bijvoorbeeld bijgebouwen te transformeren naar starterswoningen, goedkoper in realisatie, dus betaalbaar voor starters. Het CDA is blij met de motie woningsplitsing. Deze motie is aangenomen en dit geeft veel perspectief voor de komende jaren. Waar we wel op hameren is geen verrommeling van ons buitengebied, laten we daar goed op toezien. Er zitten ook grenzen aan het bouwen op het platteland en we zullen daar ook kritisch op blijven.

Zoals wij ook kritisch zijn op het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de landbouw. Wij gaan niet wijzen met de vinger, maar doen een appel op de agrariërs om het anders te gaan doen. Middelen zoals glyfosaat zijn schadelijk voor onze samenleving. Uit onderzoeken blijkt dat er een relatie bestaat met verschillende hersenziektes en de ziekte Parkinson. Het CDA OLST-WIJHE gaat hier ook een motie indienen waarin we het college oproepen om in de gesprekken met bijvoorbeeld erfcoaches en boeren een moreel appel op ondernemers te doen. Deze gaan wij inbrengen in de raadsvergadering van 15 juli. Het middel is wettelijk niet verboden, maar de erfcoaches kunnen agrariërs en leverende partijen wijzen op milieuvriendelijke alternatieven. Olst-Wijhe is de groene long tussen Deventer en Zwolle. De IJsselvallei vraagt daarom bescherming voor mens, dier en milieu, Begin in je eigen gemeente en geef het goede voorbeeld.

Terugkijkend op het onderwerp participatie zien wij dat er veel zaken goed gaan. Denk aan Fietsplan Olst. De overleggen inzake het kindcentra, de ontwikkeling van het kerkplein Olst, prachtig om te zien, dit zou ook niet misstaan in Wijhe. De gebiedsagenda Boskamp, vers in de herinnering het kernbezoek Boskamp, mooie initiatieven die jongeren daar ontwikkeld hebben. Ook het hondenvrijloopveld en de ontwikkelingen rond het leeg komen van de kerk op de Boskamp. Ontwikkelingen in het dijkprogramma waar de gemeente naast haar inwoners gaat staan. Het kan allemaal in onze gemeente. Maar participatie wil niet zeggen dat het altijd goed gaat, en daar moeten wij van leren. Ook dan moeten wij op een constructieve en positieve wijze met elkaar om blijven gaan. Participatie houdt een risico in dat het niet tot een overeenstemming komt. Processen dienen daarom uiterst zorgvuldig voorbereid en uitgevoerd te worden.

Tot slot, voorzitter. Wij wonen en leven in een prachtige gemeente, die we verder willen ontwikkelen en op een hoger niveau willen brengen. Maar zelfs met de allerbeste intenties moeten wij door onvoldoende middelen pas op de plaats maken. Het is schrijnend dat een gemeente als zelfstandig bestuursorgaan structureel onvoldoende geld van het rijk krijgt om haar taken uit te kunnen voeren. Voor wie, voor U inwoners. Daarom werken wij hier samen en doen ons stinkende best voor de inwoners van de gemeente Olst-Wijhe met het wonen, werken en vrijetijdsbesteding tot een plezierige omgeving te creëren. Samen als raad van Olst-Wijhe kunnen we dit.

Dank u voorzitter.

De algemene beschouwing op de kadernota, een jaarlijks terugkerend fenomeen, dit jaar voor onze raad in een nieuw jasje. En laten we kijken hoe dit jasje ons gaat passen. En voorzitter, een jasje hang je aan de kapstok. En bij de zoektocht naar een kapstok om deze beschouwingen aan op te hangen, kwam ik op het idee een jasje als kapstok te gebruiken, dus de kapstok voor deze beschouwingen is een jasje, waarmee ik dus een jasje aan een jasje hang. Voor de beelddenkers, we hebben hiermee zojuist een soort Droste-blikje effect gecreëerd. Ons jasje heeft een aantal zakken. De ene wat dieper dan de andere en gelukkig hebben we ook een stevige goed afgesloten binnenzak. In een knoopsgat is een bloem gestoken, de capuchon bolt op en er lijken wat losse draden uit het jasje te komen. Voor nu genoeg over het jasje.

Voordat ik begin aan het inhoudelijke deel van onze algemene beschouwing, wil ik beginnen met een dankwoord. Dank aan de auditcommissie voor het realiseren van de nieuwe opzet van de behandeling van de kadernota, we zijn benieuwd hoe dat jasje ons gaat passen. Ook dank aan de betrokken ambtenaren voor beantwoording van onze vragen.

Dan de kadernota. Waar wij vorig jaar nog de verwachting hadden 2025 begrotingstechnisch positief aan te kunnen vangen, werden we enkele weken geleden door het college aan het jasje getrokken met de mededeling dat het toch nét even wat anders zou worden. Niet 2026, het beruchte ravijnjaar, was het eerste jaar waarin rode cijfers verwacht werden, maar ook voor 2025 zijn rode cijfers voorzien. Dus kregen we het verzoek van het college om op zoek te gaan naar mogelijkheden om te zorgen dat de eerste jaarschijf sluitend gemaakt kan worden, waarbij het advies meegegeven werd te kijken naar versoberingen. En volgens de VVD kan er inderdaad wel wat versoberd worden. Maar voorzitter, daar kom ik later in onze bijdrage op terug.

Voorzitter, terug naar ons jasje. Met het jasje zullen vooral vooruit kijken, maar het is ook goed om even terug te kijken, kijken wat we in die opgebolde capuchon meenemen. Ik ga hierbij hoofdzakelijk in op een aantal onderdelen waarover wij vorig jaar in onze algemene beschouwing de focus hebben gelegd. Vooral woningbouw was voor ons een belangrijk thema. We zien dat er stappen zijn gezet in woningbouw en de regie daarop. Wethouder Blind deed er op X zelf trots kond van dat Olst-Wijhe woningbouwkampioen is van Overijssel. En die trots is terecht en tegelijk ziet de fractie van de VVD dat vooral in Wijhe de woningmarkt erg krap blijft. Wij kijken uit naar de initiatieven die op korte termijn gerealiseerd worden en ook naar de initiatieven op de iets langere termijn op Wengeler- en Noordmanshoek. Later in onze bijdrage kom ik nog terug op het onderwerp wonen. Daarnaast hebben wij vorig jaar onze positieve verwachtingen uitgesproken over de inzet op netwerken en lokale economie. Wij zijn er bijzonder over te spreken dat we inmiddels de keuze hebben gemaakt ons als netwerkgemeente te gaan ontwikkelen, de VVD verwacht dat uiteindelijk de burger daar de vruchten van zal gaan plukken. En ook met betrekking tot de lokale economie zijn goede stappen gezet in het vaststellen van de bedrijventerreinvisie, wat ons betreft een schoolvoorbeeld van participatie. Daarnaast kijken we uit naar de resultaten van de extra inzet op het realiseren van recreatiemogelijkheden voor onze inwoners.

Dan voorzitter, laten we de capuchon voor wat het is en kijken we wat we in de verschillende jaszakken vinden. De eerste jaszak zit gevuld met een vijftal scenario's, waarvan het college voorstelt het scenario 'versoberen' te kiezen. Uiteraard niet van harte, maar wij ondersteunen dat. Een niet sluitende begroting is geen optie voor de VVD, nieuw beleid schrappen ook niet en door te kiezen voor het scenario versoberen houden we de dienstverlening aan onze inwoners zo veel mogelijk in stand, waarbij we het jasje van de gemeente iets verder aansnoeren. En volgens ons is dat ook een goed uitgangspunt, eerst maar eens kijken waar in eigen vlees gesneden kan worden, alvorens andere rigoureuze maatregelen te nemen.

In de volgende jaszak vinden we de principes die het college ons voorstelt bij het opstellen van de begroting. Daar kunnen we ons goed in vinden. Het is belangrijk dat er nieuw beleid uitgevoerd wordt, zodat er verder gebouwd kan worden aan een aantal ambities uit het bestuursakkoord. Een van de zichtbare ambities, een herdenkingsbos, is nog niet gerealiseerd. Nadat we via de raadsnieuwsbrief eind vorig jaar geïnformeerd zijn over de voortgang, hebben we een enquête voorbij zien komen, maar kan de portefeuillehouder ons meenemen in de stand van zaken en het proces, we zouden graag zien dat wordt overgegaan tot realisatie. Voorzitter, het zal u niet verbazen dat de VVD niet staat te springen om het vijfde principe, de OZB-verhoging. Toch achten wij het niet gepast daar op dit moment een verandering in voor te stellen. Iets wat we bij een ander principe wel zullen doen, de kostendekkendheid van leges. Daartoe zullen wij een motie indienen, om in elk geval de mate van kostendekkendheid te verhogen en in lijn te brengen met onze buurgemeenten.

Dan komen we bij de zakken aan waar de verschillende onderwerpen in te vinden zijn. Heel veel onderwerpen waarop de begroting toeziet, zien we niet terugkomen in de kadernota, dat betekent dat we daar niet direct veranderingen in verwachten. En dat is goed volgens de VVD, want dat bevestigt dat er al heel veel goed gaat in onze gemeente. Onze inzet is om dat zo te houden en om beter te maken wat beter kan. Een van de dingen die wat ons betreft beter kan, en daar refereerde ik eerder al aan, is de woningmarkt. We gaan ervan uit dat het college bij de verdere uitwerking van de plannen vooral kijkt naar wat nodig is om onze eigen inwoners een woning te kunnen laten vinden en daarvoor creatief naar oplossingen te zoeken, waarbij dorpse hoogbouw, tot zo'n 5 hoog, op plekken waar dat passend is, voor de VVD zeker geen taboe is.

Een diepe zak voorzitter, is voor het programma samenleving, en ondanks dat wij ons best wel eens afvragen of het op sommige onderdelen niet een klein tandje minder kan in Olst-Wijhe, gebeuren er heel veel goede dingen voor onze inwoners. Dit zien we onder anderen terug in ons streven naar inclusie en de inzet van eenieder in het voorliggend veld. Toch kunnen we het niet nalaten onze verbazing uit te spreken over hoe makkelijk er wordt voorgesteld een ton extra in de begroting op te nemen voor subsidies aan primaire instellingen. Waar in 2022 nog 2,2 miljoen subsidie werd uitgekeerd, is dat in 2024 volgens beantwoording gestegen naar 2,7 miljoen en wordt nu verzocht daar nog een ton extra bij te doen. Oftewel een stijging van meer dan 20% in 3 jaar. Wij vinden dat een behoorlijke stijging. Daar zullen we bij het behandelen van de begroting scherp op letten en op dat moment eventueel vragen stellen. Met betrekking tot de kosten voor leerlingenvervoer hebben we eerder enkele vragen gesteld. Dank voor de beantwoording daarvan, op dit moment is dat voldoende informatie, mogelijk komen we daar later nog op terug. Ook zien we de extra lasten voor de kindcentra terugkomen, daar hebben we een en ander over gezegd en kijken nu vooral vooruit naar de bouw ervan.

In de volgende zak treffen we de bedrijfsvoering. En voorzitter, wij schrokken ons een hoedje toen we zagen hoe verschrikkelijk veel onze gemeente meer kwijt is aan het inhuren van medewerkers dan vergelijkbare gemeenten. Waar Olst-Wijhe in 2023 ruim 28% van de totale loonsom kwijt was aan externe inhuur, waren gemeenten van vergelijkbare omvang 'slechts' 18% kwijt aan externe inhuur. Onze gemeente huurt dus 50% meer in. Wat de VVD betreft mag het gemeentelijke jasje best wat strakker aangesnoerd worden op dit vlak. Wij waren dan ook content met, en ondersteunen van harte, het voorstel dat het CDA deed op het vlak van de beheersing van de totale personeelskosten. Wij kijken uit naar de financiële voordelen die dat op gaat leveren, net als de voordelen die te realiseren zijn uit de verhoging van de lig- en stagelden die door GB voorgesteld wordt. Een ander belangrijk punt in de bedrijfsvoering is de samenwerking in DOWR-verband. Een mooi voorbeeld van een netwerk, dat ons wat kost, maar ook veel oplevert. Eerder zijn wij al eens bijgepraat over de informatie veiligheid, waar DOWR-I verantwoordelijk voor is en treffen we bij de ingekomen stukken voor vandaag het jaarverslag over informatieveiligheid en privacy aan. Voor informatie veiligheid en privacy zien wij extra kosten in de kadernota terugkomen en voorzitter, dat geeft ons een veilig gevoel. In een wereld die steeds digitaler wordt, waarin dreigingen steeds meer op het cyber-gebied plaatsvinden, is het belangrijk dat er voldoende aandacht wordt besteed aan privacy en digitale informatieveiligheid.

De goed afgesloten binnenzak staat voor ons voor de reserves die we hebben opgebouwd. Wij verwachten dat we die op een later moment nog wel eens hard nodig zouden kunnen hebben, dus is ons verzoek aan het college die ongemoeid te laten voor het geval het ravijn toch nog wat dieper blijkt te zijn.

Dan voorzitter, kom ik tot een afronding. U heeft het gehoord, af en toe een kritische noot en aan de andere kant het vertrouwen dat we door keuzes te maken het goede voor onze inwoners doen. En

dat brengt mij bij de bloem in het knoopsgat, het is een oranje iris. De iris staat symbool voor optimisme, vertrouwen en wijsheid, waarvan ik dat laatste ook zeker toewens aan het college bij de uitwerking van deze kadernota naar een begroting, en de kleur oranje, niet geheel toevallig een van de huisstijlkleuren van de VVD, staat onder anderen voor optimisme, enthousiasme en samenwerking. En die samenwerking voorzitter, brengt mij meteen bij een verklaring voor de draden, waarvan ik schetste dat die aan ons jasje hangen. Bij nadere bestudering blijken dat geen draden, maar netwerkkabels. Wij zijn ons jasje immers aan het vullen met onderdelen die ons helpen bij het worden van een netwerkgemeente. Laten we onze aandacht vestigen op dat een groot aantal van die draden de juiste netwerkverbinding zullen vinden. Zo krijgen we niet alleen, zoals de titel van het bestuursakkoord luidt, focus en verbinding, maar ook focus óp verbinding.

Tot zo ver.

Voordat ik in onze eigen lokale politiek duik wil ik even stil staan bij deze bijzondere dag: vandaag herdenken we in Nederland de afschaffing van de slavernij, in Olst Wijhe hebben we geen Ketikoti traditie en ik kan mij voorstellen dat wij ook een beetje klein zijn om hier een herdenkingsfestival aan te wijden, maar ik wil er toch wel even bij stil staan. Op dit moment leven nog mensen waarvan de grootouders door Nederlanders zijn verhandeld als slaven. Zo kort geleden is het nog maar dat een begin is gemaakt om deze gitzwarte bladzijden uit onze geschiedenis af te sluiten. Daar mogen we volgens mij wel even bij stil zijn, voorzitter.

En dan toch ook maar weer door naar de dag van vandaag: we zitten hier vandaag onder andere om met elkaar na te denken over hoe we ons willen voorbereiden op het zware financiële weer dat eraan komt. Ik weet het eerlijk gezegd niet zo goed. Ik zit sinds 2018 in deze raad en er is nog geen begroting of kadernota bespreking geweest waarin we geen zorgen hadden over de gemeentelijke financiën. Elke keer weer vliegt het me naar de keel als ik binnen laat komen hoeveel er op het spel staat. Keuzes die wij maken raken heel direct de meest kwetsbare mensen in onze gemeente. Als er weinig rek zit in de speelruimte die je hebt als mens, samenleving of ecosysteem om klappen op te vangen, kunnen zelfs relatief kleine verschuivingen grote gevolgen hebben.

Maar goed, de wereld staat niet stil. En het is aan ons om hier iets van te vinden. De reactie van GroenLinks is eigenlijk altijd hetzelfde geweest, voor ons zijn 3 pijlers belangrijk om overal onder te leggen:

- Zorgen dat iedereen mee kan doen;
- Rijkdom eerlijk delen;
- Zorg dragen voor onze planeet.

Solidariteit is hierin de kern. We leven in een geïndividualiseerde samenleving die kapot geprivatiseerd is of ten minste dreigt te raken. Hier moeten we tegen op staan. Omkijken naar elkaar is in het belang van het individu, maar wij denken ook dat een samenleving waarin mensen elkaar ontmoeten en samenwerken, een sociaal ecosysteem is dat klappen op kan vangen.

Dit geldt evengoed voor de fysieke wereld. We hebben gezien dat als we alleen aan onze eigen korte termijn behoeften en belangen denken zonder om te kijken naar de wereld waarin wij leven, we de aarde uitputten met als gevolg dat we nu van crisis naar crisis leven.

Het college heeft ons gevraagd mee te denken over de vraag: waar ligt voor ons de ondergrens als het om bezuinigingen gaat? En hierin als raad kaders mee te geven in aanloop naar de begrotingsbehandeling dit najaar. GroenLinks wil daarin vooral de lange lijnen in de gaten houden. En de toekomstige generaties daarbij centraal zetten.

Waar de ondergrens ligt, is een moeilijk te beantwoorden vraag waarbij je niet alleen feitelijke en meetbare informatie kunt en moet meewegen. Ook is er een risico van te eng kijken, het is aan ons om de systeemwereld en de leefwereld te vervlechten.

Wat gebeurt er op de lange termijn als we bezuinigen op de sociale infrastructuur van de gemeente? Bibliotheek, welzijnswerk, verenigingen etc. Wat gebeurt er als we bezuinigen op de fysieke infrastructuur? Maaibeeld, onderhoud wegen, etc.

Hoe kun je dit tegen elkaar afwegen? Wat gebeurt er op papier en wat gebeurt er in de fysieke wereld?

Bij de vorige ronde bezuinigingen hebben wij steeds gezegd: de ondergrens is al bereikt. Als wij vinden dat het probleem in Den Haag opgelost moet worden, waarom gaan we het dan toch hier oplossen? Om onze autonomie te behouden is dan het antwoord. En daar zit natuurlijk wat in, maar

misschien moeten we onszelf ook in de spiegel aankijken en eerlijk zijn over het feit dat het ook een beetje ego is. We willen immers niet het college, bestuur of de raad zijn die onder supervisie komt te staan. Daar zit ook een schaamte in, alsof je niet capabel genoeg bent om het zelf te redden.

De wereld verandert niet, maar het narratief wel. In welk verhaal willen we geloven? Welk verhaal willen we vertellen? In welk verhaal willen we dat onze inwoners geloven? Zelf heb ik behoefte aan een verhaal waarin een duidelijke lijn zit; dus als we zeggen: we gaan het linksom of rechtsom zelf regelen en we komen met een sluitende begroting, doen we dat dan niet met hangende pootjes alsof we geen andere keuze hebben?

Maar die andere keuze hebben we WEL. We kunnen naar de provincie gaan met een niet-sluitende begroting en een duidelijke boodschap; de ondergrens is bereikt, we vinden verdere bezuinigingen onverantwoord en onacceptabel en we werken daar niet aan mee. En als alle gemeenten in Overijssel die tegen dezelfde problemen aanlopen dit doen, dan moet de provincie wel naar Den Haag.

Waarmee ik niet zeg dat deze optie een rozengneur en maneschijn optie is, absoluut niet. Maar we moeten niet doen alsof die optie er niet is. Er is altijd een keuze, en het is onze opdracht de best mogelijke keuze te maken.

Hoe staat GroenLinks hier dan in, zult u zich na deze wat abstracte reflectie afvragen, voorzitter.

Wel, laat ik dit heel concreet maken door een voorbeeld te geven. We hebben kunnen lezen dat de kosten voor het minimabeleid structureel zijn toegenomen. Hoewel het natuurlijk te triest voor woorden is dat zoveel mensen onder een bestaansminimum leven, zijn wij verheugd dat we nu mensen bereiken die eerder niet in beeld waren. Niet in beeld betekent grofweg geen gemeentelijke uitkering hebben of via de wmo geen zorg krijgen. Het is de gemeente dus gelukt om mensen te bereiken die van een aow met klein pensioentje leven of een baan hebben, zelfredzaam zijn maar toch niet rond kunnen komen. Dat is echt goed nieuws! Rapport na rapport wordt geschreven en uitgebracht over hoe zorgelijk het is dat zoveel mensen in verborgen armoede leven. Dat gemeenten meer moeten doen om deze groep te bereiken. Door de energietoeslag is dit, als een soort bijvangst, gelukt. Voor ons is het dan ook onbespreekbaar dat we het hier WEER gaan hebben over bezuinigen op het minimabeleid. We gaan de Haagse wispelturigheid niet afwentelen op de inwoners van onze gemeente die de dubbeltjes al bij elkaar moeten sprokkelen. We willen juist voorkomen dat deze kwetsbare groep verder wegzakt. Een gezonde, robuuste samenleving die klappen kan opvangen doet dit, want deze groep is een integraal onderdeel van onze samenleving en als het met hen slecht gaat, gaat het dus met ons allemaal slecht.

Ik noem hier het minimabeleid specifiek maar dit geldt voor de gehele sociale infrastructuur. Voor GroenLinks zijn bezuinigingen op het sociale domein in de breedste zin onbespreekbaar.

Het onderhoudsniveau van de buitenruimte naar beneden brengen, zou voor ons wel bespreekbaar zijn. Hoewel dit veel ergernis oproept bij een deel van de inwoners, denken we dat het grootste nadeel hiervan is dat het op de lange termijn extra kosten met zich meebrengt door achterstallig onderhoud. Maar misschien moeten we dat niet als een noodkreet zien, maar de lat permanent wat lager leggen. Dan vallen die inhaalkosten voor onderhoud ook weer mee.

Een andere optie die wij zien, is om kritischer te kijken naar grote bouw/herbouw projecten en andere civiele werken, zoals vervanging van riolering en bestrating. Deze projecten brengen door slechte afstemming en planning vaak veel extra kosten met zich mee die mogelijk voorkomen hadden kunnen worden.

Recent hebben we dit ook bij de kindcentra gezien die in de aanloopfase al veel duurder worden dan van tevoren bedacht. Misschien is het bij nieuwe plannen daarom goed om voordat we een besluit nemen, we al rekening houden met extra kosten zodat we naar reëlere kosten kijken op het moment dat we een samenwerking aangaan.

Komen we terug bij wat volgens mij de centrale vraag is: wat kan onze samenleving aan en wat kunnen we doen om onze samenleving sterker en robuuster te maken zodat we samen klappen kunnen opvangen. Wat GroenLinks betreft niet door mensen die zijn vastgelopen in deze veel te

ingewikkelde kapitalistische maatschappij en uit te knijpen. En ook niet door toekomstige generaties in de kou te laten staan door zaken voor ons uit te schuiven. En ze daardoor, ik noem maar een voorbeeld, op te zadelen met een nog groter klimaat- en milieuprobleem. Waar wij wat kunnen doen, al lijken het kleine stappen, moeten we dat doen. Nu. Daarom hoop ik dat we later vanavond raadsbreed de MOTIE GLYFOSAAT waar al vaker naar gerefereerd in kunnen dienen.

Voorzitter,

PvdA Olst-Wijhe is trots op onze prachtige gemeente. Mensen wonen, werken en ondernemen hier met plezier en kunnen met plezier hun vrije tijd besteden. Maar donkere wolken pakken zich samen. Den Haag schuift steeds weer taken naar de gemeenten en combineert dat met minder geld. Met Wilders I aan het roer, verwachten we geen beterschap. Ondertussen mag uw raad vandaag de kaders aan gaan geven, waarmee het College de begroting voor 2025 en volgende jaren mag gaan bouwen.

In de inleiding van de kadernota kijkt het college terug op de eerste 2 jaar van deze bestuursperiode. In deze Algemene Beschouwing zal ik namens PvdA dit ook doen. En laat ik beginnen met het uitdelen van een heel groot compliment aan het college, de collega's in uw raad en de ambtelijke organisatie. Het is ons allen gelukt om de focus op wonen te krijgen en te houden. Inmiddels lopen we als gemeente voorop met woningbouw in Overijssel. Met de beschikbare informatie en cijfers, weten we ook hoe we ervoor staan. In het oog springen het voormalig Aberson terrein in Olst en de ideeën en plannen voor Wesepe en de Wengelerhoek in Wijhe.

Het college maakt ook een compliment naar zichzelf over geslaagde participatieprojecten. En inderdaad dat mag, als je kijkt naar de totstandkoming van de sociale toekomstvisie en omgevingsvisie. Onze fractie is kritisch op het gebied van de participatie. We hebben te veel voorbeelden voorbij zien komen waarbij het niet goed is gegaan. Denk maar even aan de Bibliotheek in Wijhe, de Noordmanshoek, de Zonnevelden en nu – erg actueel – de Langstraat en het Hoogwater Beschermingsplan.

Die laatste 2 zal ik even duiden. Nog voor de verkiezingen in 2022 is in 't Langhuus in Wijhe een avond georganiseerd over de Langstraat. Een aantal collega's hier in de raad waren erbij aanwezig en ook de wethouder van Verkeer en van - destijds - Participatie, dhr. Blind. Centrummanager Jan van 't Land kwam met een idee dat op veel bijval kon rekenen, ik citeer: "Als je van de Langstraat een 15-kilometerzone maakt, waarbij de auto te gast is, maak je er een veilige straat van." Als we kijken wat er na die avond allemaal is gebeurd, onderzocht, geschreven, overlegd en geconcludeerd. Begin 2023 een onderzoek van BRDG, eentje door Goudappel die niets van de eerste lijkt te weten. Het omdraaien van de rijrichting ging het worden. Oh nee, toch niet. Want er kwam veel weerstand op dit idee. Dan toch maar weer een overlegsessie met inwoners. Uiteindelijk komen we uit bij het idee van de Centrummanager, lazen we vorige week woensdag in de krant. Uiteraard mocht Goudappel er nog een advies over uitbrengen. Heb ik alles nu? Voorzitter, wat heeft dit nu allemaal gekost? Vraag aan Wethouder Blind: hoe kijkt u terug op dit proces? En neemt u in uw reflectie dan ook de kosten en uiteindelijke opbrengst mee, in het kader van de financiële situatie van de gemeente alstublieft.

Tweede voorbeeld: Het Hoogwater Beschermingsplan. De laatste tijd zijn er diverse inloopavonden georganiseerd om omwonenden te informeren. De avonden in het gemeentehuis en in het Holstohuis zijn goed bezocht. Tot zover goed. Maar ze hebben ook geleid tot zorgen bij onze inwoners. Het plan om de dijk tussen Olst en Zwolle te verzwaren is niet van gisteren. Al jaren wordt door het Waterschap, Rijkswaterstaat en de Provincie gewerkt aan de plannen. Nota bene bij de raadsexcursie, waarbij reisleader wethouder Olthof ons bijpraatte over de vrijetijdseconomie, is er uitgebreid gesproken over meekoppelkansen. Het is de taak van de overheid – in dit geval van het college – om waar mogelijk onze inwoners te beschermen én ze mee te nemen. Hun zorgen in kaart brengen en delen met de projectondernemers. Onderzoeken wat de alternatieven zijn. Dat we ons niet met een kluitje in het riet laten sturen, als er gezegd wordt dat iets niet kan omdat dan het water met 1,8 mm gaat stijgen. Vooropgesteld, zo'n stijging mag inderdaad niet. Maar wél, als je maar compenseert. En die mogelijkheden hebben we in ons gebied voldoende met de maatregelen vanuit de Kaderrichtlijn Water, bijvoorbeeld met de Paddenpoel. Zo zijn er ongetwijfeld meer voorbeelden te bedenken. Door de inwoners nu pas mee te nemen, wekt het college de indruk met een reparatie bezig te zijn. Te laat en onvoldoende. Het lijkt erop dat de verantwoordelijk wethouder de gevolgen heeft onderschat of anders zich onvoldoende heeft verdiept wat de gevolgen zouden zijn. Herkent

wethouder Olthof dit? Het uitgeven van vergunningen heeft grote gevolgen. Wil het college toezeggen uw raad proactief te informeren over het uitgeven van vergunningen in het kader van dit project?

Het beschermen van burgers. Niet alleen tegen overlast, maar ook tegen gezondheidsrisico's. Zo zullen wij samen met GroenLinks en D66 een motie indienen in het kader van het gebruik van Glyfosaat. Dat volgens verschillende studies van de Wereldgezondheidsorganisatie in bepaalde hoeveelheden kankerverwekkend is en dat in verband wordt gebracht met de ziekte van Parkinson. Op gronden van de gemeente is in pachtovereenkomsten al opgenomen dat het gif daar niet gebruikt mag worden, maar zoals u weet hebben wij gezondheid hoog in het vaandel staan. Daarom zullen wij in die motie het college oproepen om met boeren in gesprek te gaan over het gebruik en over de alternatieven.

Voorzitter, het college vraagt aan uw raad waar zij met het dichtenvan het gat in de begroting rekening mee moet houden. Wat de fractie van PvdA Olst-Wijhe in ieder geval dit: Breek niks af dat niet meer opgebouwd kan worden. Aan het begin van mijn betoog gaf ik al aan dat Olst-Wijhe een prachtige gemeente is, waar het plezierig wonen, werken en ondernemen is. En waar je ook op heerlijke wijze je vrije tijd kan besteden. Houd dat zo! In de vrije tijd wordt het cement gemaakt van onze samenleving en onze kenmerkende noaberschap. Wekelijks zijn enthousiaste vrijwilligers in de weer om een voetbaltraining te geven, een mooi concert voor te bereiden, in de bibliotheek anderen voort te helpen met pak-em-beet wat digitale behendigheid, om bij tentfeesten te helpen met opbouwen, muntenverkoop, EHBO, biertappen.... Moet ik nog even doorgaan? Wandelen of fietsen met mensen met een beperking, bijvoorbeeld tegen eenzaamheid, buurtbemiddeling, het groen rondom de tennisbaan verzorgen, bestuurslid zijn bij de hengelsportvereniging en laat ik vooral de mantelzorgers hier nog even benoemen. Dáárom moeten we daar niet op beknibben. Het is wat zij doen, dat Olst-Wijhe zo mooi maakt. Het levert onze gemeente zoveel op. Dat is niet in geld uit te drukken. We hebben in Olst-Wijhe een relatief hoog percentage laag-geletterdheid. In Ommen (gelijkwaardig qua inwoners) is 19.4% van de inwoners lid van de bibliotheek, in Olst-Wijhe is dat 11.9%. Alle hens aan dek dus en niet verder doorschuiven om hier actie op te ondernemen. Ook op het gebied van armoedebestrijding, het sociaal domein in zijn algemeenheid, maak je met bezuinigingen al snel iets kapot dat niet meer te herstellen is. En de rekening komt later knetterhard terug.

Ja mooi hoor, da's lekker makkelijk. Waar moet het geld dan vandaan komen? Het is dé reflex van de politiek, dat wanneer er bezuinigd moet worden dat we eerst naar de eigen organisatie kijken: kan het doelmatiger, is er nog een efficiëntie slag te maken. Dat is ook wat we vragen van de gemeenschappelijke regelingen. Ik benoemde al het proces rondom de Langstraat. Daar hebben we wellicht een voorbeeld waarmee we goedkoper kunnen werken qua organisatie. Met minder dure bureaus.

Bij de uitgangspunten voor het maken van de kadernota en de begroting, wordt jaarlijks een bedrag in van ca. 4 ton ingeruimd. Ons advies: even een pas op de plaats. Het is nu niet de tijd voor leuke dingen die leuk staan in de krant. Hoewel de fractie van de PvdA erg veel sympathie heeft voor bijvoorbeeld een herinneringsbos en ook heel graag wil werken aan de ergernissen top 5, 10 of 15. Maar we moeten nu even andere keuzes maken. Die wensen moeten we nu maar even bewaren voor betere tijden.

Wat de PvdA betreft kijken we ook naar de IBOR, het Integraal Beheer Openbare Ruimte. Laten we hier kiezen voor een meer sobere invulling. We hebben liever dat er in mensen en verenigingen wordt geïnvesteerd, dan in stenen en asfalt.

Een tip nog in zijn algemeenheid: ga nog eens met de stofkam door de begroting van de afgelopen jaren. Zitten er posten in tussen die jaarlijks een overschot tonen die overgeheveld worden naar de reserves? Kunnen we daardoor scherper aan de wind varen, zonder daadwerkelijk te hoeven schrappen in uitvoering en kwaliteit?

Voorzitter, het college vraagt wat er gedaan moet worden met de reserve ontheemden. We zijn er geen voorstander van om deze reserve over te hevelen naar de algemene middelen. PvdA wil dat dit geld binnen de sector blijft. We krijgen nog voldoende uitdagingen op dit gebied. Niet alleen qua humane huisvesting, maar ook op het gebied van zorg, opleiding en infrastructuur. Zodra de instroom

in Nederland uit de crisistand komt, kunnen we tegen die tijd kijken of die reserve of een deel ervan kan vrijvallen voor leuke dingen.

De afgelopen jaren zijn er dingen goed gegaan. In de vorige periode is de start gemaakt met de focus op wonen. Het aantal nieuw gebouwde woningen is verdubbeld, van 60 naar 120 per jaar. Wethouder Blind; onze complimenten.

Ook hebben we een nieuwe burgemeester. En over haar hoor ik, ongevraagd, niks dan goeds. Er was zelfs iemand die bang was dat u snel weg was, mevrouw de Burgemeester. Bent u toch wel boven de pet van een gemeente als Olst-Wijhe. Die is zo op weg naar een grotere gemeente. Ik heb haar gerust gesteld dat u heel bewust voor Olst-Wijhe heeft gekozen en niet zo maar weg bent.

Bij de economische regio Zwolle - vorige periode voor velen nog een 'borrelclubje' - is Olst-Wijhe nu voor andere gemeentes het voorbeeld. Olst-Wijhe is actief om zo veel mogelijk kansen te pakken. Wethouder Olthof ik geef u, en uw ambtenaren hiervoor een compliment. Ook naar Andre Smit en Jolande Olthof, onze vertegenwoordigers vanuit de raad: onze dank voor jullie inzet!

Wethouder Compagner, ook u verdient complimenten. Dit jaar gaat de schop in de grond voor het eerste kindcentrum. Dit traject kende echt wel wat hobbels. Dus, wethouder complimenten. Wel wil ik u het volgende meegeven: kunt u eens vragen de scholen. Met een spliksplinter nieuw gebouw gaan hun kosten omlaag. Is het een optie om de vrijwillige ouderbijdrage af te schaffen?

Er zijn ook dingen die beter kunnen. Als gemeente, raad en college hebben we ook steken laten vallen. Het speerpunt participatie blijkt een botte speer te zijn. Dit als eerste. Betreffende het dossier Noordmanshoek kan niemand zeggen dat dit naar wens is gegaan. Te vaak hoor ik van burgers dat zij zich niet serieus genomen voelen door de gemeente. Dit strookt niet met het handvest (burger)participatie. Ongeacht of dit aan het handvest ligt, doordat deze niet scherp genoeg is, of dat dit aan de houding ligt, de gemeente zal hier verbetering moeten laten zien.

Vanuit de raad bestaan er geen domme vragen. Het afgelopen jaar hebben meerdere raadsleden zich uitgelaten over de toon van de beantwoording van vragen door het college. Raadsleden voelen zich niet serieus genomen. Ik noem de dossiers Noordmanshoek en de kindcentra als voorbeeld. Vragen lijken met tegenzin te worden beantwoord of raadsleden hebben het gevoel dat het college de vragen maar dom en stom vindt. Laat ik duidelijk zijn: College, dit is niet acceptabel, de raad is het hoogste orgaan van de gemeente. U heeft hier verantwoording aan af te leggen.

De raad heeft te makkelijke kadootjes gegeven. Bij de eerdere behandeling van de begroting is er gekozen om een cadeau te geven in de categorie de ontroerend zaak belasting. Ik weet dat ik een vastgelopen plaat lijk, maar ik heb destijds al aangegeven dat dit onverstandig zou zijn. En wat blijkt, die financiële ruimte is als sneeuw voor de zon verdwenen. Meevallers moeten we niet te snel weggeven, want het geld van de gemeente is al heel beperkt. De gemeente heeft weer een tekort. Het saldo van de gemeentebegroting is een miljoen euro. Het college vraagt om een denkrichting voor deze tekorten. Nu valt het enthousiasme waarmee het college eerder de raad vraagt wel op.

Mensen en verenigingen boven wegen en stenen. Dit is het eerste kader dat D66 het college meegeeft. Ik woon in Olst, en ja, de straten zien er goed uit. De Jan Hooglandstraat is geel om af te remmen. Het kruispunt bij de kerk en het kerkplein zien er prachtig uit. Maar ik geef gemeentegelden liever uit aan mensen dan stenen. Dus ik vraag u A) om te kijken welk onderhoud doorgeschoven kan worden en B) om de wegen zo sober mogelijk in te richten bij onderhoud of vernieuwing.

Twee is focus op de kern. Bij de behandeling van gedeelde regelingen en diensten, zoals zojuist nog besproken bij de veiligheidsregio zijn we kritisch op de overhead. Dit mag ook bij onze eigen gemeente. Bij bijvoorbeeld communicatie is de vraag of we zoveel persberichten (over goed nieuws) nodig hebben, of dat we ook met minder afkunnen. Ook het nieuwe beleid lijkt niet allemaal tot de kern te behoren. Dus college, kijk naar welke activiteiten bij onze kern horen en welk niet.

Externe inhuur en advisering. De motie van het CDA lijkt heel logisch, Maar de waarheid is toch wat moeilijker. D66 ziet dat de organisatie er alles aan doet om expertise en handjes in huis te hebben. Maar mensen die je niet hebt heb je simpelweg niet. De indruk van D66 is dat onze ambtenaren er alles aan doen om het te bolwerken. Door externe inhuur in de ban te doen creëren we meer werk voor de mensen in vaste dienst. Wij zullen de motie dan ook niet steunen. Bij de inhuur van extern advies zien wij wel kansen. Kunnen we het vraagstuk zonder een advies aan? En als we dan een adviesbureau nodig hebben; zorg dan ook dat de opdracht scherp is. Zoals bij de Langstraat: meerdere onderzoeken, is dat wel nodig? Dus wij roepen het college op het college op om hier te zoeken naar versobering.

Zoek de samenwerking. Olst-Wijhe zet in op een netwerkgemeente. College, kijk dan ook waar zijn hier winsten te halen. Bijvoorbeeld bij de asielopvang. We kunnen proberen dit alleen op te pakken of hier onze buurgemeenten vast pakken.

Breek vooral niet af wat moeilijk is om op te bouwen. Het is makkelijker om een gat in de weg te dichten dan een vereniging (weer op te zetten).

D66 zet in op mensen en verenigingen niet op wegen en stenen.

Dank u wel voorzitter.

Beste raadsleden, college, publiek op de tribune en thuis,

We zijn nu 2 jaar onderweg nadat we op 5 juli 2022 de strategische raadsagenda hebben vastgesteld. Hoe zijn deze 2 politieke jaren voor PartijvdSport Olst-Wijhe, als nieuwe lokale politieke partij, ervaren? Met welk gevoel kijken wij terug naar de afgelopen 2 jaar?

Nou voorzitter, het waren bewogen jaren. Het jaar 2022 als nieuwkomer in de lokale politiek, zoekende naar hoe de politieke hazen lopen en 2023 een jaar waarin er scherpe debatten zijn gevoerd over diverse onderwerpen. Maar voorzitter, ik wil vanuit deze positie ook alle raadsleden, de griffie en leden van B&W danken voor het ons op weg helpen in de politieke arena.

Dan over de kadernota 2025, voorzitter onze fractie leest door de regels heen de worsteling waarmee het college mee te dealen heeft. Namelijk dat de rijks gelden tekortschieten bij de taken die wel uitgevoerd dienen te worden. Het nieuwe kabinet komt ons als gemeente niet tegemoet en wij zullen daardoor keuzes moeten maken, keuzes die de inwoners zo min mogelijk raken. En dat is niet makkelijk als we zien wat de opgaves voor 2025 zijn, en laten we dan 2026, het ravijnjaar nog maar even buiten beschouwing houden. Maar voorzitter, wij zien ook dat het college scherp heeft gekeken naar de mogelijkheden om de impact op de inwoners zo laag mogelijk te laten zijn door verschillende scenario's voor te leggen. Onze waardering voor deze manier van denken en acteren.

PartijvdSport staat natuurlijk niet alleen voor en door sport, maar ook voor de algemene gezondheid van onze inwoners zoals ook aangegeven in onze algemene beschouwingen in 2023. Kijkend naar de algemene gezondheid en hoe onze inwoners deze gezondheid ervaren, dan scoren wij volgens de SROI 1% hoger dan het gemiddelde in Nederland. Kijken we naar andere cijfers, zoals het percentage ernstige overgewicht, dan zitten we in Olst-Wijhe bijna 4% hoger dan het landelijke gemiddelde, namelijk op 19,5%. Onze fractie vindt dan ook dat we veel meer moeten gaan inzetten in het door de gemeenten omarmde gedachtegoed van Positieve Gezondheid en nog actiever in gaan zetten op het terugdringen van ernstige overgewicht. Positieve gezondheid is voor onze fractie de manier om de algemene gezondheid van onze inwoners te bevorderen, echter staat deze manier voor onze fractie alleen nog maar op papier, maar moet het van het papier af en in de praktijk gebracht worden binnen alle domeinen oftewel Health in all policy. Het doet onze fractie goed dat er een sterk en helder herijkt sportakkoord ligt. Daarnaast is er in 2023 een mooi GALA plan geschreven en zien we deze plannen al voorzichtig in de uitvoer. Een loket voor de sport en culturele verenigingen waar zij voor allerlei vragen terecht kunnen en het versoepelen van het aanvragen van vergunningen, zien we graag z.s.m. operationeel waarbij de woorden van wethouder Olthof, ons goede hoop geven dat dit ook spoedig gaat gebeuren. Sport en bewegen inzetten als middel voor het versterken van de sociale basis en inzetten om de gezondheidsachterstanden terug te dringen, zou wat onze fractie betreft een taak van de lokale politiek moeten zijn. Helaas leest onze fractie in het voorgenomen hoofdlijnenakkoord een bezuiniging op sport en preventie alsmede en het versoepelen van de subsidies voor o.a. het verduurzamen van sportaccommodaties. Het voorstel om de BTW op sport van 9 naar 21% te verhogen is een verkeerd signaal als we tegelijkertijd wel de gezondheidsachterstanden terug willen dringen. Dit zal waarschijnlijk lokaal ook voelbaar zijn binnen de sport en cultuur en PartijvdSport zal zich daarom blijven inzetten op het extra ondersteunen van sport- en cultuurverenigingen en het is voor onze fractie niet bespreekbaar om op het sociaal domein, waaronder deze verenigingen zich bevinden, te bezuinigen.

Dan, voorzitter, iets over de ruimtelijke ordening. Dat kinderen steeds minder buitenspelen is voor onze fractie een doorn in het oog. Daarom zijn wij ook blij dat onze gemeenten het nieuwe Buitenspelen beleid hebben opgesteld en we als eerste gemeente de kans hebben gepakt om deel te nemen aan het project "buitenkans" van Jantje Beton waarmee we ondersteuning krijgen om het buitenspelen opnieuw te ontwikkelen. Laten we hierbij ook vanaf het begin de focus hebben op inclusieve speelplekken. Er wordt op dit moment en in de toekomst veel gebouwd, nieuwe wijken worden ontwikkeld waarbij wat onze fractie betreft goed gekeken dient te worden naar ruimte om te bewegen, ontmoeten en spelen. Vanaf de tekentafel zou dit al direct meegenomen moeten worden

wat ons betreft. Onze gemeente, met de unieke ligging aan de IJssel, vraagt om vernieuwde blik richting recreatie en waterrecreatie. We zijn daarom ook verheugd te lezen dat dit een belangrijke pijler is binnen de visie voor de toekomst en er € 75.000 voor wordt vrijgemaakt in de kadernota van 2025. Veilig van A naar B kunnen komen op zowel de fiets, wandelend of met de auto is van essentieel belang voor het gevoel van veiligheid voor onze inwoners. Wij pleiten er dan ook voor dat dit een scherpe blik blijft vereisen en we in samenspraak met de inwoners tot een veilige infrastructuur zullen komen. De voorgenomen € 95.000 voor het fiets/verkeersplan Wijhe zien wij dan ook als een start.

Voorzitter, als we het hebben over infrastructuur hebben we het ook over het thema wonen. Als raad hebben we de woonvisie vastgesteld waarin we hebben afgesproken in 10 jaar tijd 1000-1200 woningen te bouwen. Onze fractie is zeer content met waar we staan en wat er in de pijplijn zit. Onze zorg zit wel bij de woningen voor onze jeugd en ouderen. Wat onze fractie betreft zou hier meer de focus op mogen komen te liggen. Daarnaast zien wij graag ruimte voor sport en bewegen, ontmoeten en spelen binnen de te ontwikkelen wijken. Vanaf de tekentafel zou hier al aandacht voor moeten zijn. Het bouwen van sociale huurwoningen blijft voor onze fractie een belangrijk speerpunt, hier is vraag naar en zal in de toekomst naar alle waarschijnlijkheid nog meer vraag naar zijn. Laten we ons vooral niet blind staren op het idee dat sociale huurwoningen per definitie éénsgezinswoningen moeten zijn, maar laten we onze blik ook open houden voor eventuele 1-2 persoons woningen welke ook de hoogte in gebouwd kunnen worden, tenslotte kunnen de beschikbare m2 maar één keer worden uitgegeven. Hoe kijkt de portefeuillehouder hier tegenaan?

Zorg en gezondheid

Gezond zijn is niet vanzelfsprekend, een gezonde leefstijl wel. Dit hebben we min of meer zelf in de hand. Als we kijken naar de gezondheidscijfers van onze gemeente kunnen we concluderen dat er nog werk aan de winkel is. Een goede gezondheid zorgt voor een betere sociale cohesie, een fitter mentaal welbevinden, actiever leven en ook nog eens voor lagere zorgkosten. Zorg en gezondheid vallen ook binnen onze sociale basis, waarbij we de 3 sferen kennen. Wij als gemeente hebben invloed op zowel de gemeenschappelijke sociale basis, als de institutionele basis. Oftewel, laten we als gemeente vooral blijven inzetten om de sociale basis van onze inwoners optimaal te laten zijn, waarbij we vanuit onze ondersteunende en faciliterende rol goed blijven samenwerken met onze maatschappelijke partners. En tegelijkertijd wel scherp blijven op de impact die deze partners wel/dan niet hebben op onze inwoners. Ondanks dat we, indien de raad hiermee akkoord gaat, voor het jaar 2025 moeten gaan versoberen, zou PartijvdSport de andere fracties willen vragen om deze versobering niet binnen het sociaal domein door te voeren. Het spreekt voor zich dat we dat ook zeker niet bij het domein Sport en Bewegen willen doorvoeren. Het is juist verstandig om Sport en Bewegen in te zetten als middel binnen de andere domeinen, waardoor we o.a. de sociale basis zullen versterken.

Dan, voorzitter, onze lokale economie: onze fractie ziet hier hele mooie stappen in vanuit de ondernemers zelf, zoals het collectief ondernemerskring Olst-Wijhe. Goed dat we als gemeenten een faciliterende rol innemen en in samenspraak met deze ondernemers blijven zoeken naar een goed ondernemersklimaat. Zo ook voor onze agrarische ondernemers, goed dat er erfcoaches zijn en er op deze manier de agrarische sector wordt gehoord, gekeken wordt naar eventuele oplossing en andere ondersteuning bieden.

Voorzitter, ik rond af.

Het moge duidelijk zijn dat we voor een haast onmogelijk opgave staan gezien de voorgenomen keuzes vanuit de Haagse politiek. De term "meer taken zonder knaken" is hierbij een understatement. We zullen met elkaar de juiste weg moeten zien te vinden om het ontstane gat te dichten. Laten we dit vooral doen op versobering van eventuele diensten en andere, ik noem het randzaken, waarbij de inwoners er het minste "last" van hebben. Laten we niet inleveren op de gezondheid van onze inwoners en hopelijk zelfs ergens iets vinden om juist daarin te investeren.

Tot slot voorzitter, om te eindigen met een citaat van de iconische basketspeler in de historie Michael Jordan: "Never say never because limits, like fears, are often just an illusion."